

**ПОДХОДИ КЪМ ТЕМАТА ЗА КОРОНАВИРУС В
БЪЛГАРСКИ И ЧУЖДООЕЗИЧНИ МЕДИИ**

(17.02.2020-17.04.2020 Г.)

Студентски екип

**APPROACHES TO THE TOPIC OF THE CORONAVIRUS
IN BULGARIAN AND FOREIGN LANGUAGE MEDIA**

(17.02.2020-17.04.2020)

Student team

Резюме: Текстът представя резултатите от студентско изследване, проведено в началото на февруари 2020 г. върху начините, по които действат медиите и журналистите в първите месеци на зараждаща се здравна и хуманитарна криза през 2020 г. Контекстът на този избор е важен, тъй като през февруари в българските медии все още се говори за „вирус като всички други“, основните послания на специалистите бяха: „няма място за паника“, „няма сериозна опасност“, „вирус, който е по-малко опасен от сезонния грип“. Изследването представя резултатите на подходите към теми и говорещи фигури в различни медии и предавания, чрез които информираха обществото в първите месеци на кризата. Авторите на изследването са студентите от профил „Радио“, IV курс, ФЖМК, СУ: Доротея Цветанова, Илияна Маринкова, Деница Дянкова, Тереза Кънчева, Емилия Кирчева, Кристина Йорданова, Виктор Николов, Люба Гъркова, Борислав Вълков, Мария Станчева, Елмира Дждома.

Ключови думи: журналистика, медии, здравна криза, ковид-19

Abstract : The text presents the results of a student study on the ways in which media and journalists act in the first months of the emerging health and humanitarian crisis in 2020, conducted in the beginning of February 2020. The context of this choice is important, as in February Bulgarian media still speak of a "virus like any other", the primary messages of the experts were: "no place for panic", "no serious danger", "a virus, which is less dangerous than the seasonal flu". The study presents the results of approaches to subjects and speaking figures in different media and shows, through which they informed society in the first months of the crisis. The authors of the study are the fourth year students from the 'Radio' profile, FJMK, SU. Authors: Dorotea Tsvetanova, Iliyana Marinkova, Denitsa Dyankova, Tereza Kancheva, Emiliya Kircheva, Kristina Yordanova, Viktor Nikolov, Lyuba Garkova, Borislav Valov, Maria Stancheva, Elmira Dzhoma.

Key words: journalism, media, health crisis, covid-19

Въведение в изследването

Жана Попова

(преподавател по „Медиен анализ“ в профил „Радио“, ФЖМК)

В края на 2019 г. в световните издания са публикувани първите новини за вирус, който отнема човешки живот и е непознат за медиците, в района около китайския град Ухан. До края на януари 2020 г. Световната здравна организация съобщава, че има опасност вирусът да се разпространи сериозно в Европа, но все още не виждат размерите на тази опасност. Българските медии съобщават за случаи на разпространение на вируса в Италия в края на януари 2020 г.

В интервю за „Тази събота“ на bTV, на 29.02.2020 г. ген. Венцислав Мутафчийски, директор на Военна болница в София, излъчва следното послание (което можем да определим като основно повтаряно в този етап на здравната и хуманитарна криза): *„Коронавирусната инфекция по нищо не се отличава от останалите остри респираторни заболявания“*¹ (bTV, 29.02.2020 г.). Неговите основания са: „Преди дни се проведе конгрес в Берлин на инфекционисти и там имаше официален панел за коронавируса, което е актуалната тема в света. Всичките професионалисти в тази област недоумяват тази паника, която се развива в страните, от тези свръхмерки, които се предприемат, защото тази инфекция по нищо не се отличава от останалите остри респираторни заболявания“, „Тази събота“, 29.02.2020 г. Основните послания в края на февруари са: „без паника“, „има по-опасни вируси“. Тези послания се

¹ bTV. Тази събота. 29.02.2020. Проф. Венцислав Мутафчийски: *„Коронавирусната инфекция по нищо не се отличава от останалите остри респираторни заболявания“* <https://www.btv.bg/video/shows/tazi-nedelia/video-sabota/prof-vencislav-mutafchijski-koronavirusnata-infekcija-po-nishto-ne-se-otlichava-ot-ostanalite-ostri-respiratorni-zaboljavaniya.html>

разминават с новините за състоянието на населението в някои от градовете на Италия в чуждестранни медии.

В началото на февруари 2020 г. студентите от профил „Радио“, IV курс избраха да изследват в рамките на дисциплината „Медиен анализ“ в специалност „Журналистика“ **как действат медиите и журналистите в първите месеци на зараждаща се здравна и хуманитарна криза.** Контекстът на този избор е важен, тъй като през февруари в българските медии все още се говори за „вирус като всички други“, основните послания на специалистите бяха: „няма място за паника“, „няма сериозна опасност“, „вирус, който е по-малко опасен от сезонния грип“. Отчитам усета на студентите за важността и актуалността на проблема още в месеците, в които имаше твърдения, че Европа няма да бъде засегната. Това даде възможност събитията да бъдат проследени в развитие в рамките на избрания изследователски период от два месеца – от 17 февруари 2020 г. до 17 април 2020 г. Основният мотив да изберат как медиите отразяват въпрос, свързан с опасност за здравето на населението в България, беше съпоставката с новините в международни издания за нарастващия брой болни хора в Италия.

Студентите проведоха едноседмично (5.02-12.02.2020) апробиране на регистрационната карта, въз основа на което оформиха две основни хипотези:

Първата хипотеза в изследването бе, че българските медии пропускат една много важна тема – свободното придвижване на работещи и живеещи в чужбина българи като фактор за разпространението на вируса. През февруари все още СЗО не бе обявила пандемия и медиите говорят за епидемия. В този първоначален етап на изследването темата за миграцията изобщо не е засегната нито от говорещите по темата експерти, нито от журналистите в техните коментари. Тук отбелязваме, че свободното придвижване на прибиращите се в България пътници не беше прекратено в нито един

период от възникналата по-късно криза в страната. Затова един от основните въпроси в изследването е какви са подтемите, чрез които различните издания проследяват явление като пандемията.

На 8.03.2020 г. са обявени данни за първите регистрирани пациенти с коронавирус в България. Тогава е обявено и извънредно положение в страната, което влиза в сила от 13.03.2020 г.

След като на 8 март 2020 г. Националният оперативен щаб (НОЩ) съобщи за първите случаи на хора с положителен тест за коронавирус, бе отправен и призив за ограничения на пътуванията от Италия и чужбина, както и отлагане на събиранията в големи групи – първият случай на зараза е след завръщане от Италия за празнуването на рожден ден с много роднини.

На 10 март 2020 г. данните на СЗО са цитирани в медиите ни така: „На първо място по заразени е Китай (80 754), следван от Италия (9172), Южна Корея (7513) и Иран (7161). Китай е на първо място и по брой починали (3136), следван от Италия (463), Иран (237) и Южна Корея (54). На 10 март България остава с четири доказани случая. А Италия обявява късно вечерта на 9 март 2020 г. карантина за цялата страна.“

Така на 8 и 9 март 2020 г. съвпадат две критични микросъбития – у нас е обявено начало на кризата с официалното обявяване на първите случаи на доказано заразени хора, а в Италия е обявено затварянето на хората в домовете им, след като напрежението ескалира, заради невъзможността медицинските екипи да приемат увеличаващия се брой болни хора.

Предвид силното присъствие на институциите в медийната картина, екипът прецени като наложително в изследването да се проследи и това как медиите представят **институционалната организация за справяне с разпространението на вируса**.

Втората хипотеза, с която започна изследването е, че в медиите през изследвания период особено важни са източниците на информация,

тъй като наблюдавахме информационен вакуум от знание за вируса. Затова решихме да проверим какво запълва празнотата от знание в медиите.

Наблюдаваният период е от **17.02.2020 г. до 17.04.2020 г.** Изследователският материал е събиран и анализиран синхронно ден след ден, докато се развива първият етап от пандемията, а не чрез архив на медиите. Както и очаквахме, институционалното съобщаване за случаи на заразени хора става причина за рязкото покачване на броя на информационните единици в изданията.

Една от основните **изследователски задачи**, които си постави изследователският ни екип, бе да проследим как говорят институциите, какви послания излъчват в състояние на световна хуманитарна криза и пандемия и как тези послания са трансформирани в различни по същността си медии. Анализирани бяха сайтовете на Световната здравна организация (и youtube канала) и на основните министерства, които произвеждаха послания по време на кризата. Друга важна задача бе да видим кой как говори чрез медиите.

За целите на изследването **избрахме** сайтове на радио и телевизионни предавания, както и онлайн издания на български и други езици.

Изследването е представено в следните секции:

- българските онлайн издания;
- българските радиа и телевизии;
- чуждоезичните издания и телевизии;
- институционалните сайтове.

Обобщените изводи:

- Медиите не позволяват „информационна празнота“ – а непознаването на вируса и неговото разпространение от страна на учените са част от същността на разразилата се „инфодемия“. Това

„непризнаване на незнанието“ не е проблем само на медиите, които трябва да имат новина всеки ден, но и на непрекъснатото смесване на лично мнение и професионално мнение от страна на експертите.

➤ Тази празнота е замествана от два основни дискурса: институционалното говорене на медици от НОЩ и неговата крайност – дискурсът на дезинформацията, псевдоинформацията (дарителските акции, информационният „бум“ за нови открития на лекарства, на лекарствени съставки, които се произвеждат в един конкретен завод в България).

➤ Отразяването на темите, свързани с пандемията, е сериализирано, както и редица други теми преди това. Изграден е и основният конфликт на два основни медийни персонажа – властовият говорител ген. Мутафчийски и опозиционният глас на доц. Мангърров и проф. Костов. **Неверието, че има вирус**, се превръща в недоверие в мерките. А недоверието в мерките можеше да произлиза от задължението на медиите да са коректив на властта. Има няколко такива случаи, регистрирани във връзка с нарушаването на други права на гражданите по време на извънредното положение.

Онлайн изданието „Свободна Европа“

Доротея Цветанова

В периода 17.02.-31.03.2020 г. в „Свободна Европа“ има общо 180 публикации, свързани с коронавируса.

Най-голяма е активността по темата през **месец март**, когато в изданието започват да използват и други журналистически жанрове, алтернативни на новини. Предпоставка за това е повишеният обществен интерес, който се наблюдава при развитието на темата. Бихме могли да кажем също, че март е показателен за това как „Свободна Европа“ реагира на нарастващото количество недостоверна или фалшива информация. „Свободна Европа“ сякаш се опитва да понижи нивото на

зараждащата се медийна паника. Публикуват се интервюта, които представят случващото се от първо лице, появяват се рубрики, като „Хроника на доброто“ и „#Щесесправим“.

Основен е делът на новинарските публикации (123 бр.), но забелязваме, че новинарският обзор „Три минути“ през месец март (14 бр.) е изцяло свързан с темата за Ковид-19. Публикувани са също така 30 анализа и 15 интервюта. Електронното издание дава и полезни съвети за превенция от „невидимия враг“, без да използва примамливи заглавия и техники за обществена манипулация. Пикът на информацията за Ковид-19 в „Свободна Европа“ е между 16-и и 18-и март.

Изданието включва голям брой международни новини. Фокусът върху Европа са страни като Италия и Испания, където броят на заболелите хора нараства, а информационните източници са БТА, Ройтерс, Асошиейтед прес и Франс прес. През март се увеличава броят на говорещите лица в новинарските емисии, като най-често цитиран е ген. майор Венцислав Мутафчийски. Сред основните говорители в новините на „Свободна Европа“ са още: Бойко Борисов, Кирил Ананиев, Томислав Дончев, Владислав Горанов (единично Иван Гешев и Младен Марионов); както и Урсула фон дер Лайен и Тедрос Гебрейесус. Изданието представя и различни гледни точки на вирусолози или експерти.

През **април** броят на интервютата с лекари, вирусолози или пациенти, изкарали болестта, намалява. Чести са публикациите, в които не се споменава име на автор (28 от общо 33), като причината е, че предават дословно ежедневните брифинги на Кризисния щаб. Със свои авторски текстове се появяват Йовка Димитрова (3), Полина Паунова и Николай Лавчиев.

Освен въпроси, свързани със здравето на хората и състоянието на здравеопазването, са разглеждани и теми за различни социални сектори по време на криза. Публикациите за икономика са девет и в тях говорят

премиерът Бойко Борисов – в пет; министърът на финансите Владислав Горанов – в две; министърката на социалната политика Деница Сачева – в две. Публикациите за образование са общо четири; министърът на образованието и науката Красимир Вълчев говори в две от тях, а премиерът Бойко Борисов – в другите две.

Изданието отразява също в три публикации появилото се разделение в обществото по повод въпроса дали църквите да останат отворени за миряните или да затворят, за да предотвратят риска от разпространение на заразата.

„Свободна Европа“ засяга различни аспекти на кризата, като предлага и различни гледни точки. В онлайн изданието няма подвеждащи заглавия и новини със съмнителен произход. Търсят се съпоставки със случващото се в световен мащаб. Част от публикациите са с по-голям обем, за да резюмират включително последните новини.

Информационна агенция ПИК

Деница Дянкова

Можем да направим обобщение, че за изследвания период онлайн сайтът ПИК не променя нищо в структурата си, тъй като не създава специална рубрика във връзка с пандемията. Материалите са предимно новини от брифингите на НОЩ, публикуват се и интервюта от други медии. Както е обичайно за ПИК, можем да открием засилена употреба на сензационни заглавия – БОМБА! СМЪРТ! ГОРЕЩО! ИЗВЪНРЕДНО! – като тези думи се срещат и в самите текстове на публикацията след това.

Общият брой публикации за целия период е 379. Броят на публикациите силно нараства след 8.03.2020 г.

Основното съдържание е във формата на новини (318 бр.), но се срещат и коментари (10), интервюта (42) и анализи (9). Почти всички интервюта са взети от други медии, като медиите са цитирани, а като

автор винаги е посочен ПИК. Интервюирани най-често са началникът на НОЩ ген. Мутафчийски (12) и проф. Кантарджиев – директор на Центъра за заразни и паразитни болести и главен вирусолог в оперативния щаб (5).

Анализите и коментарите са написани предимно от журналистката Ива Николова (5), която най-често отправя критика към президента Румен Радев. Срещат се и анализи от Петър Христозов (3) – за икономическите мерки за справяне с кризата, и от Данка Радева (1) – за стреса сред хората заради честите брифинги.

Вече бе казано, че медията използва сензационни заглавия, може да се добави, че в някои от случаите информацията в заглавието е подвеждаща. Например: „След приемите в Албания: Румен Радев под карантина заради коронавируса“ – авторът на статията смята, че Румен Радев трябва да бъде поставен под карантина, но мнението е представено като факт. Или: „21-годишна от Англия почина от коронавируса“, но след това не се посочва достоверен източник на информацията.

Основните теми във връзка с пандемията в ПИК са:

1. **Природни лекове** за борба с коронавируса. Тук материалите се разделят на два основни потока – избор на лекове и „разобличаване“ на лекове – чесън, пиене на вода на всеки 15 минути и др.: например, „Проф. Диана Йонова съветва: До 100 микрограма селен дневно или яжте яйца, ядки и риба тон срещу коронавируса“; „Няма да повярвате – руски доктор с чудодейна рецепта как да се справим с върлуващия коронавирус (ВИДЕО)“; „Руски експерти: Водката не става за дезинфекция, не съдържа достатъчно спирт“ и пр

2. **Известни личности** и коронавируса: „Долче и Габана дариха средства за лек срещу коронавируса“; „На Никоleta не й дреме за коронавируса в Милано – плеймейтката разклати балкона си от...“; „Шеф Петров обяви коронавируса за световна конспирация“; „ПАНИКА: Бони отказва гастрол в Европа заради коронавируса“;

„Тръмп: Имам фобия от бактерии, за да се предпазите от коронавируса, правете като мен“; „Преслава отменя всичките си изяви: Смятам за крайно безотговорно от моя страна да продължавам да обикалям дискотеките и клубовете в условията на коронавирус“ и пр.

3. Президентът Румен Радев. Отбелязано бе негативното отношение към президента Румен Радев в текстовете на журналистката Ива Николова: „Румен Радев не пусна Ива Николова в президентството“ – *„След тъпото си изявление на 3 април и подигравката с коронавируса на Шипка на 3 март, президентът Румен Радев продължава грозния си пиар. В разгара на епидемията от коронавирус, в която начело на борбата стои Института за спешна медицинска помощ „Пирогов“, т.н. държавен глава реши да поздравява изтощените от умора за празника им 7 април, който те посрещат в условия на страшно напрежение и денонощия битка с COVID-19.“*

„Медиапул“

Виктор Николов

През изследвания период можем да обобщим политиката на „Медиапул“ като „балансирана“ по темите, свързани с човешкото здраве. Отчитаме наличието на аналитични публикации, обзори със сравнение на международната епидемична обстановка с тази в страната, интервюта с експерти. На 19 март 2020 сайтът добавя рубрика „Коронавирус“ и банер, който пренасочва читателя към сайт с актуална информация за пандемията в България и по света, т.е. читателят е запознат с актуалните за деня събития, свързани с вируса, без те да бъдат преекспонирани.

Първата новина, с която изданието отразява новия вирус, е публикувана на 16 януари – медията не остава безразлична към проблема и го следи още от началото на развитието му на международно ниво. В

наблюдавания период има 305 публикации, пряко свързани с коронавируса и съпътстващите го социални, икономически, здравни и т.н. проблеми.

Публикациите за месец **март** са 186 – 131 новини, 9 интервюта и 46 анализи и обзори. Повтарящите се говорещи лица, подредени според броя споменавания от „вътрешни“ към „външни“, образуват списъка: ген. Венцислав Мутафчийски, Бойко Борисов, д-р Ангел Кунчев, Кирил Ананиев, Йорданка Фандъкова, Владислав Горанов; Доналд Тръмп, Владимир Путин, Ангела Меркел. Авторските текстове са 16: mediapool.bg, Мартина Бозукова, д-р Петър Марков, Васко Начев, Даниел Смилов, Томаш Пуейо, Цветелина Соколова, Никола Лалов, Красен Николов, Чарли Купър и Ашли Фурлонг, Том Гъркен, Ясен Бояджиев, Бернар Осер, Самуил Димитров, доц. Атанас Славов, Лили Границка.

Публикациите за месец **април** са 56 – 50 новини, шест анализи и обзори. Повтарящите се говорещи лица: ген. Венцислав Мутафчийски, Бойко Борисов, д-р Ангел Кунчев, Кирил Ананиев, Йорданка Фандъкова, Владимир Путин. Авторските текстове са три: mediapool.bg, Мартина Бозукова, Симона Костадинова.

Впечатление в отразяването на събитията около коронавируса правят обзорните статии в сайта, които информират за случващото се в Европа и света. Често те са придружени от статистически данни за здравната обстановка в другите държави, предприетите мерки от властите там и примери за справяне с трудните последващи ситуации. В голям брой от този тип публикации има и аналитичен елемент, който може да бъде възприет като качествен способ в обективното отразяване на глобалната ситуация и адекватна прогноза за справяне с този тип проблематика в границите на родината. Това от своя страна е ценно за читателя, защото задълбочава в проблема, а не просто информира за него. Тези публикации обикновено съдържат обобщена (понякога и

статистическа) информация и се разгръщат в обзор на случващото се в различни засегнати държави чрез подзаглавия, които резюмират актуалната обстановка в дадената точка от света, държавните промени там и здравната ситуация. Не са пропуснати и основните сюжети от случващото се и на локално ниво – всекидневно се публикуват материали, позоваващи се на ежедневните брифинги на НОЩ, тълкувания на новоиздадени заповеди, свързани със здравеопазването (напр. „Борисов връща задължителните маски“; различни казуси, пряко засягащи българските граждани по време на извънредно положение (напр. „Covid-19: Държавата затваря кина, театри, концертни зали, стадиони“; „Оптимистичният вариант е да се върнем към нормалния си живот през лятото“). Граждански инициативи на съпричастност към българските лекари също са отразени (напр. „И у нас хората аплодираха усилията на медиците в борбата с Covid-19“).

Цитирани са източници и публични фигури като конкретни представители на държавни власти или международни говорители или експерти. Изданието не създава чувство за налагане на външна гледна точка, стреми се читателят сам да прави изводи, но не е и безразлично към държавни и политически проблеми.

„24 часа“

Емилия Курчева

При публикациите в сайта на „24 часа“ през целия разглеждан период ясно се откроява преобладаване на количествените показатели за броя на заболелите и починалите, като още в заглавията фигурират цифри. В по-малка част от статиите с количествени измерители се споменават и оздравелите, местата на огнищата, заболял медицински персонал. По подобен начин се проследява и ситуацията в различни държави – Италия, САЩ, Русия, Румъния, Словения, Сърбия, Македония, Великобритания и т.н. Особено внимание се отделя на

Италия, като вестникът има кореспондент там, който създава по-задълбочени статии за случващото се, като разказва и лични истории на жители на страната.

В началото на периода основни източници на информация са СЗО и китайските здравни власти, както и, единично, различни местни и чуждестранни здравни експерти. След създаването на НОЩ ген. Мутафчийски става основният цитиран говорител.

В малкото статии, в които е упоменато име на автор, обикновено е разказана по-обстойно конкретна история – заболяло медицинско лице, история на роднините на починал или как се отразява пандемията на живота в населените места. Публикациите са преобладаващо новини с източници БТА и световните агенции (Ройтерс, АП, Франс прес, ТАСС) и изявления на местните медицински власти и отделни болнични заведения, както и информационни агенции и сайтове от различни страни, засегнати от пандемията (Танюг, Аджепрес и др.). Новинарските текстовете са предимно кратки, концентрирани и ясни. Изключение от общия тон на публикациите правят малко на брой статии с по-експресивни заглавия като „УЕФА изтръпна! Втори шеф в Сърбия с коронавирус, двамата са били на конгреса в Амстердам“ и по-жълта тематика като „Любов по време на коронавирус за Серж Гнабри“.

Онлайн изданието Segabg.com

Мария Стаменова

В изследвания период Segabg.com не обособява отделна рубрика за коронавируса. Общият брой на публикациите по темата е 355.

След 8.03.2020 г. всеки ден поне една от публикациите съобщава броя на заразените и починалите хора от коронавирус в България. Данните са от НОЩ, а главно говорещо лице е проф. Венцислав Мутафчийски – в 64 текста или 18% от всички публикации по темата. (За съпоставка можем да посочим колко пъти изданието цитира експерта

проф. Коста Костов, председател на просъществувалия за кратко² медицински съвет – в три публикации през март и една през април.)

В малко случаи публикациите имат автор, преобладаващо са подписани от самата медия. През изследвания най-често се срещат имената на Людмил Илиев (11), Таня Петкова (9), Мартин Георгиев (8), Доротея Дачкова (4).

Теми и събития.

Един от конфликтите, разглеждани като тема с продължение в онлайн изданието Segabg.com, е **между президента Румен Радев и премиера Бойко Борисов по темата за коронавируса**. Още преди да бъде регистриран случай на заразен пациент в България и темата да се превърне във водеща, между двете страни избухва спор: от правителството на ГЕРБ, ВМРО и НФСБ призовават да не се провеждат честванията за 3-ти март на връх Шипка, докато президентът Румен Радев приканва хората да отбележат датата на паметното място. На 3.03.2020 г. изданието излиза със заглавието „*Президентът се подигра с т.нар. софийски и шипченски щам на грипа*“. Общият брой на публикациите по тази тема е 14 (от 355), което означава, че близо 4% засягат „*сагата премиер-президент*“, както медията назовава спора. По-късно на 15.03.2020 президент и премиер се срещат, за да покажат необходимостта от по-строги мерки за справяне с кризата.

Като друга тема със значителен брой публикации се очерта **свободата на словото и ограниченията по време на пандемия и извънредни мерки**. Изданието отразява различни позиции на журналисти, юристи, политици за смисъла на информацията по време на пандемия. Тази тема се актуализира непрестанно около изказвания на депутатата от ГЕРБ Тома Биков в предаването „Неделя 150“ на БНР,

² С постановление на Министерския съвет е създаден Медицински съвет към кабинета, в който са включени изразяващите несъгласие с мерки на НОЩ медици като проф. Коста Костов, доц. Атанас Мангърров. Съветът дава първия си брифинг на 24.03 и просъществува до 4.04.

изявления на главния прокурор Иван Гешев за дезинформацията и внесения от ВМРО проект за изменение на закона³ за преследване на създатели и медии, разпространяващи фалшиви новини.

Трета тема, която изданието следи в периода 17.02 – 17.04, е „**църквата и коронавируса**“. Още на 11.03. изданието публикува новина със заглавие „*Гняв в социалните мрежи заради решение на Св. Синод*“. Отворените храмове за Великденски богослужения предизвикват още 11 публикации по темата.

В периода 20.03-17.04 се утвърждава още една тема – затварянето на определени квартали, села и градове и **въвеждането на контролно-пропускателен режим** чрез КПП.

Онлайн изданието на вестник „Борба“

Доротея Цветанова

Общият брой на публикациите в изданието е 135. Наблюдението показва, че в някои от дните темата за коронавируса е водеща и е акцент в изданието, а на следващия ден напълно липсва.

В съдържанието на публикациите намира израз спецификата на вестника – „Борба“ е всекидневник, който дава информация за случващото се в страната, но по-специално в град Велико Търново и областта. Първата информация за коронавирус от региона е на 20.02.2020 г., новината е озаглавена „*Двама търновци са под наблюдение за коронавирус*“. Тази публикация има 8752 четения, което е значителен брой, като имаме предвид това, че в „Борба“ има средно между 3000–3500 четения.

В наблюдавания период изданието създава рубрика „**COVID 19 по света**“, чиято цел на пръв поглед е да представи данни от други страни, за да се направи съпоставка със ситуацията у нас. Но голяма част от

³ ВМРО съобщават, че ще внесат искане за промени в ЗРТ, с които да се санкционира разпространението на дезинформация. Проектът им търпи критики от различни НПО.

представената в рубриката информация е от типа: „Забравете тоалетната хартия – испанците се презапасяват с вино, бира и шоколад“ (3.04.2020). Подобни публикации не са взети предвид в настоящия анализ.

Открояват се имена на **автори** по темата. За периода от 17 февруари до 31 март това е Галина Георгиева, която предава информацията от ежедневните брифинги на Националния кризисен щаб (22 публикации), с по две публикации са Нели Сукова и Н. Георгиева. По-голямата част от текстовете в изданието обаче остава без посочено име. Основно застъпена тематична област е здравеопазването (60% от текстовете), на следващо място е икономиката (25%), а след нея – образованието (10%), друго (5%).

Тематиката на коронавируса е най-силно откроена в средата на март месец, по-конкретно от 16 до 18 март, когато на сайта на „Борба“ се публикуват средно 10 новини на ден. Те включват главно информация за предприетите мерки срещу разпространяването на заразата в областта, както и за поддържането на безопасността в градовете.

Като цяло преобладават новините, които нямат посочен автор и чийто информационен източник е НОЩ. Сред говорещите лица отчитаме повтораемост на имената Бойко Борисов, ген. майор В. Мутафчийски, както и министърът на финансите Владислав Горанов. Липсва представяне на различни експертни мнения по проблеми на пандемията.

Онлайн изданието на в. „Монитор“

Кристина Йорданова

По темата „коронавирус“ в „Монитор“ текстовете не са организирани в специална рубрика. Интервютата са три за целия период на изследването. По-голямата част от публикациите са информационни.

Почти няма анализи и коментари, а тези, на които попадаме, са с общи заглавия като „Готов ли е светът за сблъсък с COVID-19?“.

Общият брой на публикациите в наблюдавания период е 1108. По-голямата част от тях са подписани с Агенция Монитор, имената на авторите са Диана Варникова, Тихомира Михайлова, Жанета Йорданова, Мила Кудрина, Москва; проф. Михаил Константинов, Иван Първанов, Румен Михайлов от Италия.

Списъкът на говорещите в публикациите лица е сравнително поразгърнат и включва - освен имената на Венцислав Мутафчийски, Бойко Борисов, Йорданка Фандъкова, министрите на здравеопазването и на икономиката, Доналд Тръмп, шефа на СЗО Тедрос Гебрейесус – още и лекари и специалисти (като д-р Маргарита Големанова, Д-р Йордан Петров), спортисти и фигури в спорта. Най-рядко се срещат имената на министъра на културата, артисти (освен ако не става въпрос за лайфстайл новини) и други чуждестранни лидери.

Микротемите, засегнати в „Монитор“ през март, са разнообразни. Най-вече здравни и финансови, но също спорт, пътувания, затваряне на места във връзка с противоепидемичните мерки и различни мнения за затварянето на заведенията. Изданието разказва и за различни взаимоотношения в обществото, породени специално от пандемията (напр. „Пътници едва не линчуваха кашлящ мъж в автобус“, 9.03.2020).

Разчита се на език, който е разговорен, въпреки че става дума за човешки животи: „Коронавирусът мори като пилци и италианските лекари – 18 жертви досега“ (22.03.2020).

Друга поддържана от изданието подтема са спортните събития (напр. „Грандиозни скандали в Лига Европа заради вируса (ОБЗОР)“, 11.03.2020). Сред основните подтеми попадат медицинските и парамедицинските средства за лечение („Борисов нареди: Да се осигурят медикаменти на хининова основа (ОБНОВЕНА)“, 20.03.2020). Изданието запознава с всяка мярка, която правителството предприема.

Както можем да видим и от някои от заглавията, основният фокус е какво прави премиерът, а не какво гражданите получават като политически решения (напр. „Държавата отпуска 4,5 млрд. лева за бизнеса и гражданите (ОБЗОР)“, 24.03.2020).

През **април** приоритетът на темата за коронавируса се запазва. Изданието обаче много повече се фокусира върху проблемите на лекарите, благотворителността и справянето в икономиката. Възвеличавани са действията на депутата Делян Пеевски, който дарява милиони („Големите дарители: Над 3,3 млн. лв. помощи в сметката на МЗ“, 5.04.2020; „Делян Пеевски и обществото под атаката на ДС и олигарсите на Костов“, 10.04.2020. В „Делян Пеевски и дарителите са атакувани от олигарси, 8.04.2020, четем: *Скачат му, защото не е като тях. Защото за разлика от тях се нареди в първите редици на хората, подпомагащи битката с коронавируса. Бранеци здравето ни, а не нечии далавери*“. Заради отбелязването на Великден сред основните теми през април е как да празнуват православните християни след отказа на БПЦ и правителството да затвори църквите.

Клуб Z

Люба Гъркова

В края на месец март 2020 г. от редакцията на „Клуб Z“ публикуват изявление, в което настояват: „В Клуб Z смятаме, че след всекидневната информация за епидемията у нас и новите мерки, най-важни са реалните научни данни за Sars-CoV-2 и болестта COVID-19.“ За целта е създадена **рубриката** „Тема в развитие: За коронавируса – научно“. На началната страница на сайта се обособяват визуално и две хроники.

В настоящия текст са представени резултатите и изводите от наблюдението само на публикациите, в които думата „коронавирус“ се съдържа в заглавието.

За наблюдавания период 17.02.2020-17.04.2020 г. са публикувани 234 такива заглавия. Забелязва се, особено след 3 април, тенденция към избягване на думата „коронавирус“ в заглавието и замяната ѝ с COVID-19 (вероятно за краткост).

Теми и послания

Прави впечатление, че по-голямата част от текстовете са новини.

През февруари новините са 59% от всички публикации, през март – 48%, а през април – 20%. В хода на развитието на епидемията се появяват и нови тематични територии. Наред с всички подтеми, свързани с човешкото здраве, в „Клуб Z“ най-силно се засягат проблемите за икономическите последици от пандемията, както и за научните обяснения за същността на заразата. Сравнително по-малко на брой са публикациите по темите: култура (2 статии), туризъм (3 статии), дарения (3 статии), църква (3 статии), бързи тестове (2 статии). Би могло да се направи обобщение за доминираща тема на месеца: за февруари – Разпространението на заразата; за март – Ковид-19 в България – отразяване на ситуацията; за април – Последици и същност на заразата.

В по-голямата част от новините източникът е цитиран. За международните събития това е местен политик (43 статии) или експерт (39 статии). За България най-често говорещият е ген. В. Мутафчийски, началник на НОЩ (в 55 статии), следван от премиера Бойко Борисов (в 7 статии).

През изследвания период са публикувани и 18 анализа.

Журналистически подходи

Могат да се отличат следните практики:

-В текстовете, в които се показва статистика за заразените, най-често се споменава броят на жертвите на вируса, а значително по-рядко броят на оздравелите.

-Има стремеж към подбор на неутрални заглавия (163 статии). В 29 статии се откриват заглавия, които се състоят от непотвърдена информация или съдържат таблоидна лексика или такава от ниския (разговорния) регистър. През март се появяват включително заглавия с положително или дори шеговито звучене. Няма заглавия, всяващи паника.

-Медиите разчитат на социалните мрежи за разпространение на публикациите и достигане до аудитория. Неминуемо впечатление прави контрастът в регистрите: докато в текстовете се откроява стремеж към спазване на високия регистър и професионалния тон, то статусите, с които новините биват публикувани на официалната страници на медията в социалната мрежа „Фейсбук“, често са разговорни и дори понякога търсещи провокация или сензация. Това би могло да се приеме за комуникация в неформална среда, но е и потенциален дискредитиращ фактор в очите на онази част от аудиторията, която търси факти.

БЪЛГАРСКИ ТЕЛЕВИЗИИ И РАДИО

Новините на „Нова телевизия“

Мария Стаменова

Още от края на февруари (24.02.2020 - 27.02.2020) коронавирусът е първата новина в емисиите на „Нова телевизия“, като се проследява развитието на пандемията по света, най-вече разпространението на вируса в Китай. Едва след 8.03.2020, когато се съобщава за първия регистриран случай на коронавирус у нас, коронавирусът се превръща в основна тема. До този момент основното послание е „няма коронавирус у нас“. Следва ежедневно съобщаване на данните на Националния оперативен щаб (НОЩ). На 13.03.2020 цялата емисия е свързана с коронавируса и няма нито една новина на различна тема (това е датата, на която влиза в сила обявеното извънредно положение). След 8.03.2020

емисията всеки път започва с информация (директно включване и репортаж) за актуалната обстановка в страната.

Теми и послания

На 21.03.2020 г. е създадена рубриката „Дарителите“, където се разказва за даренията, направени в борбата срещу пандемията. Паралелно се отразяват даренията, правени от Делян Пеевски, братята Кирил и Георги Домусчиеви (които в изследвания период са собственици на „Нова телевизия“), но и на „обикновени хора“, които се организират чрез социалните мрежи и закупуват предпазни материали и респираторен апарат. Медията съобщава новини за състоянието на Кирил Домусчиев, който е заразен с коронавирус и хоспитализиран в частната болница „Софиямед“.

В новините на „Нова телевизия“ се обръща внимание на **икономическия аспект на кризата**. Темата е разглеждана чрез интервюта с експерти и репортажи за затворените заради извънредното положение работни места. В края на всяка емисия се прави общ преглед и на **международните новини** за ситуацията в Европа и света. Има определена матрица на представяне на обобщената информация – дават се данни за заразени, жертви, взети мерки в останалите държави (най-често Италия, след това Франция, Испания, САЩ). Прави се и обобщение за развитието на ситуацията в Китай.

В почти всяка емисия като говорещо лице се явява ръководителят на НОЩ проф. Венцислав Мутафчийски. Освен него са използвани синхрони (части от записани изказвания – бел.ред) от премиера Бойко Борисов, министъра на здравеопазването Кирил Ананиев, проф. Тодор Кантарджиев, доц. Ангел Кунчев, министрите на финансите, образованието, икономиката и др.

„Преди всички“ на „Хоризонт“, БНР

Елмира Джома

В изследвания период сутрешният блок се съсредоточава върху България, отчасти Европа, а Китай се споменава в началото като огнище на заразата.

Общият брой на информационните единици е 143. Нужно е да направим уточнението, че част от тях са по-продължителни интервюта и че броят им не може да ни покаже дали по време на пандемия се увеличава броят на материалите. Може обаче да бъдат отчетени прекъсвания на предаванията, за които са предупредени слушателите, и използването на формата на преки включвания от брифинга на Националния оперативен щаб. По време на пандемията има две особености: 1/ всички интервюта са излъчвани директно, без да се записват предварително, а разговорът е по телефона (което е практика на радиото и в друго време, но сега е задължително), 2/ използвана е една основна форма на комуникация между институциите и журналистите – брифинг. Особеност на брифингите по време на пандемията е, че те не са в обичайната си кратка форма, а са с продължителност, която надвишава един час в някои от дните, особено през март 2020 г.

Основните теми са свързани със здравеопазването, образованието, туризма. Излъчени са интервюта с и репортажи за българи в Европа и САЩ. Тъй като в изследвания период православните християни отбелязват Великден, водещата Диана Дончева направи интервю с българи в Тел Авив за мерките там.

Основната част от сутрешния блок е предвидена за най-важното от брифинга на Националния оперативен щаб. Разгледани са и въпроси, свързани с психичното състояние на хората по време на пандемия, излъчени са репортажи от различни градове, в които са организирани блоготворителни кампании.

В сутрешния блок жанрово преобладават интервюта, репортажът и прякото включване. Голяма част от интервютата се правят на живо, но по телефона, от водещите. Репортажите са обикновено от различни

градове в страната. За разлика от много други медии, тонът на водещите остава спокоен и не се насажда паника. Използвана е информация с посочен източник. Медията призовава да останем вкъщи и да спазваме мерките. През периода липсват анкети, тъй като голяма част от екипа премина на домашен режим на работа, а социалните контакти са ограничени.

„120 минути“ по bTV

Люба Гъркова

Предаването „120 минути“ се отличава със стремеж към акцентирание върху експертната медицинска гледна точка към пандемията. Ако в началото на месец март разговорите, посветени на Ковид-19 и другите теми, са балансирани, то с увеличаването на опасността от заразата страничните теми постепенно изчезват от съдържанието на предаването. През април все по-голям става дялът на темите, свързани с по-широките последици от коронавируса – по-малко се говори за хода и същността на заразата, а повече внимание се обръща на състоянието на културата и вярата в условията на Ковид-19. Във всяко едно от разглежданите издания гостуват между един и трима лекари.

В рамките на разглеждания период, bTV излъчва две извънредни предавания със заглавие „Кризата COVID-19: Всичко, което трябва да знаете“. Първото е с продължителност 2 ч. 07 мин., а второто – 1 ч. 30 мин. Темите в предаването през март са: същност, протичане и разпространение на заболяването; състоянието на здравната система; състоянието на финансовата система; психологическите последици от пандемията. Темите в предаването от април са: бюджет, бизнес, икономически мерки и психологически последици. Относително по-рядко през разглеждания период се обръща внимание на теми като последиците за културата.

В жанрово отношение доминиращо е интервюто, следвано от кореспондентските включвания. Прави впечатление намаляването през периода на журналистическите анализи (коментарът на Светослав Иванов). Впечатление прави употребяваната лексика:

- На 15 март в анонса на „120 минути“ гостите са обявени като „специалистите, на които вярваме“;
- Самото заглавие на извънредното предаване: „Кризата COVID-19: Всичко, което трябва да знаете“.

Всичко това създава усещането за претенция от страна на медията да доминира, bTV сякаш казва на аудиторията си какво трябва да знае и на кого да вярва.

Проблематична изглежда и още една част от лексиката, употребена в рамките на „Кризата COVID-19: Всичко, което трябва да знаете“:

- „Светът в пандемия, а България в извънредно положение“;
- „Такъв е животът ни днес – кризата COVID-19, вирусът, който продължава да променя България и света“;
- Война;
- Паника;
- Човекът или COVID-19.

- **ЧУЖДОЕЗИЧНИТЕ ИЗДАНИЯ И САЙТОВЕ НА ТЕЛЕВИЗИИ**

BBC

Борислав Вълков

Медийното изследване на онлайн изданието към BBC и на едно от най-теглените приложения от началото на 2020-та – TikTok, показва, че както в новинарските платформи, така и в социалните мрежи темата за Ковид-19 застава на челна позиция. Засяга цял свят и достига до хора от всякаква възраст. Обект е както на медийни публикации, така и на видеа, влогове от разнообразен характер и др.

В уебсайта на медийния гигант BBC микросъбитията, които влязоха най-изявено в информационния им поток, са: пътят от епидемия към пандемия; постепенното разпространение на вируса в Обединеното кралство; мерки и карантина във Великобритания; промени в икономиката; удар по акциите; загуби в самолетния бизнес; затваряне на училища, прибирането на ученици от екскурзии и преминаване в карантина; ситуацията с кораба „Diamond Princess“; отменените публични събития в цял свят (спортни първенства, Олимпиада, маратони, кино премиери); празните улици; затворените граници; паническото пазаруване; първи случаи на заболяването в различни кътчета по света; знаменитостите и коронавируса; стъпки за предпазване от вируса.

Включени са материали на кореспонденти от почти всички краища на планетата (Азия, Централна Европа, САЩ, Австралия, Южна Африка). Проследена е обстановката в най-засегнатите места. Данните и статистиките там се актуализират поетапно и през двата месеца на анализ (17.02 – 17.04). Но въпреки това фокусът е върху Обединеното кралство. Най-подробно отразена е карантината във Великобритания и оттам е най-големият брой говорители по темата. Материалите за

здравето и икономиката доминират. По-слабо застъпени са политическите взаимоотношения по време на пандемия между държави и съюзи. Действията на Европейския съюз присъстват по-рядко от очакваното и по-скоро влизат под формата на цитати от изказвания на евродепутати или членове на Европейската комисия. Фактор вероятно е все още актуалният към февруари 2021 г. въпрос за Брекзит.

В първата половина от наблюдавания период (средата на февруари – средата на март) повече се говори за разпространението на вируса, за „блокирането“ и за промените в работния и учебния процес (най-вече в Обединеното кралство). При втората половина в основна тема се превръща положението и карантината във Великобритания. Тогава членовете на щаба са още по-търсени за експертни мнения и актуална информация.

„Ал-джазира Арабик“

Елмира Джома

„Ал-Джазира“ е световна медия, която достига до международна аудитория и затова в съдържанието ѝ можем да открием новини от цял свят. Медията разполага с репортери и кореспонденти в почти всяка точка на земното кълбо. Голяма част от новините не са за Европа, а са насочени към Африка и Азия.

В изследвания период 17.02.-17.04.2020 г. в сайта на „Ал-Джазира“ са регистрирани 406 публикации.

Наблюдава се многообразие на темите, свързани с коронавируса, отразявани от медията. На първо място, на всеки 30 минути медията публикува новини за разпространението на вируса, независимо в кой регион е. Проследяват се икономическите проблеми, причинени от пандемията. Една от основните подтеми е състоянието на борсовите пазари. Екипът е разделен на ресори, като определени автори и репортери се открояват по темите, които следят. Изданието разработва

темата на сериен принцип – като разделя на части материалите и ги допълва. Търси се продължение на темите.

Всеки ден медията публикува новини за последните събития с пазарите и валутите; информация за криптовалутите, които достигнаха най-ниските си нива за последните пет години в рамките на изследвания период. Различни анализатори и специалисти по темата са търсени за коментари, като изданието използва и вътрешна мрежа от журналисти-коментатори.

Всяка вечер се публикува последна информация за заболялите, починалите и оздравелите от вируса. Основните източници са СЗО, Ройтерс, правителства на различни държави. Отделено е място и за статии за превенция: как да се запазим здрави, пътна информация и навремена информация за границите и полетите. Много от анализаторите от медията коментират мерките на управляващите за справяне с епидемията в страни като Индия, Нигерия, Алжир и други. Авторската гледна точка е силно изразена, особено в коментарите. Авторите отправят критики към управляващите и решенията, които са взели относно здрапеозването в съответните страни. Най-слабо е засегната темата за онлайн обучението.

В жанрово отношение преобладават кореспонденциите (40%), следвани от новините (34%), коментарите (16%), анализите (8%), обзорите (2%). Видиян Кришнан е автор на коментарите за състоянието на Индия. Там голяма част от хората се издържат чрез улична търговия, а поради ниската хигиена и закъснените мерки в този регион вирусът се разпространява много бързо. Авторът отправя много важни въпроси: защо правителството е позволило да се стигне дотам и кой ще помогне на близо 80% от хората, които остават без работа за периода.

Друга тема, която е разглеждана от кореспонденти в различни страни в изследвания период, е затварянето на джамиите. За разлика от повечето локални частни медии, които правят сензационни материали

по темата и се възползват от гнева на хората, „Ал-Джазира“ излиза с посланието, че религията е в сърцата на хората и временното затваряне на джамиите няма да им навреди. Показани са много репортажи с хора от различни държави, които се молят вкъщи по време на Свещения Месец. Включени са интервюта с имами, които призовават да се използва възможността за молитва навън пред свещените храмове.

През март 2020 г. се наблюдава по-силен акцент върху ситуацията в САЩ. В някои от анализите и коментарите се отправят упреци към тогавашния президент на САЩ Доналд Тръмп, а и към американското общество като цяло, че не са предприети нужните мерки и са излъчени послания, с които се омаловажава заплахата от вируса. Под формата на репортаж или дори на коментар се правят чести включвания на кореспонденти от различни щати. Това помага на авторите да се открият. Като например анализаторът Иън Морс, кореспондент от САЩ, който застъпва темата за безработните и бездомни хора в страната.

Една от поредиците в изданието са публикациите за азиатци, върху които е упражнено физическо насилие в различни европейски страни и САЩ, заради обвиненията в разпространение на заразата, като всяка завършва с призив, че те не са виновни за вируса и това е варварщина.

Изданието съдържа и коментари с оценка за справянето и провала на мерките в различни държави. Според коментаторите в медията Южна Корея, която в началото е представяна като „втори Ухан“, се е превърнала в пример за бързо справяне с проблема.

The Korea Times

Емилия Кирчева

„The Korea Times“ е най-старият англоезичен вестник, издаван ежедневно в Южна Корея. Публикациите на сайта на „The Korea Times“ са преобладаващо новини и коментарни текстове.

Новините обхващат широк спектър от обществено значими за жителите на Южна Корея теми – решения на правителството; икономически ефекти като затварянето на различни предприятия; информация за различните въведени мерки и как да се спазват; информация за различни важни събития, които са отменени и т.н. Богат набор от специалисти (както местни, така и от Европа и САЩ) споделят експертно мнение по теми, свързани с корона вируса и ефектите от него специално за „The Korea Times“, като изданието също така препубликува материали от специализирани агенции.

Коментарните текстове са предимно на икономически и политически теми и засягат бъдещето на бизнеса и световната икономика във връзка с вируса. Коментарните статии са дълги, с детайлна аргументация на изказаните становища. Фокусът обикновено е поставен върху ефектите върху Южна Корея, но се обсъждат и други азиатски страни, Европа и САЩ, като важни търговски партньори и значими играчи на световната политическа карта. В коментарните статии от експерти се съдържат съвети към правителството и бизнеса за ограничаване на икономическите ефекти от пандемията. В коментарните статии често се среща критика на политиката на американския президент Доналд Тръмп. Интересен материал представлява публикуваният директен видео и текстови призив за помощ от Асоциацията на медиците в Даегу.

Материалите в „The Korea Times“ проследяват непрекъснато политиката на правителството. Не са спестени негативни моменти като петициите за импийчмънт на президента поради неодобрение от част от южнокорейското общество на мерките на правителството. От друга страна присъстват немалко статии, открояващи приноса на Корея към решаване на кризата в световен мащаб и оказването на помощ от Сеул на други страни. Обърнато е и специално внимание на случващото се в

Северна Корея, макар информацията да не е обстойна по причини свързани с достъпа до информация за случващото се там.

Източниците са споменати в почти всички статии и са предимно световните информационни агенции (Ройтерс, АП, Франс прес и тн.), когато се отнася до международна новина, и агенция Yonhap, когато става въпрос за държавни дела. Новините са кратки до средно дълги с ясна добре структурирана информация. Сред публикациите редовно присъстват и карикатури, които обикновено включват международни образи – Тръмп, Си Дзинпин и др. Статиите с информация от световните агенции е съвсем кратка и двуезична – на корейски и английски. Извадени са по две-три изречения от новините на световните агенции, които дават повече детайли за случващото се в страни от Европа и други места извън Корейския полуостров, и е споменато от къде е всеки откъс. Почти всички статии са с упоменат автор, като различните автори са специализирани в различни тематики.

Институционалните сайтове на СЗО, МЗ, МВР, МВнР, МТ

Илияна Маринкова

Кратко описание на изследваните сайтове

1. **Световна здравна организация** – официален сайт (<https://www.who.int>). В рамките на изследването са проследени секциите „Новини“ и „Актуално“.

Новините са предимно текст (с фотография) и не се публикуват с определена регулярност, а при наличие на новина. Съдържат описания на кампании за събиране на помощи за борбата срещу разпространението на Ковид-19, в които СЗО участва.

Обект на наблюдение и анализ са и видеоматериалите в официалния канал на организацията в платформата за видеосподеляне YouTube <https://www.youtube.com/channel/UC07-dOwgza1IguKA86jqxNA>. В канала се публикуват записите на

ежедневния брифинг на СЗО относно Ковид-19, което създава известна регулярност. Освен това там се публикуват още рекламни видеоматериали и образователни клипове.

2. Сайтът на **Министерство на здравеопазването на Република България** – обект на анализ е секция „Новини“ на официалния сайт (<https://www.mh.government.bg/bg/novini/aktualno/>). Публикациите там са текстови, понякога съдържат и прикачен pdf документ с определена заповед на здравния министър. Публикациите се обновяват всекидневно. На сайта са публикувани обобщени данни на Националния оперативен щаб за разпространението на Ковид-19.

3. Сайтът на **Националния център по заразни и паразитни болести към Министерството на здравеопазването на Република България** (НЦЗПБ) –секция „Актуално“ <https://www.ncipd.org>. Публикациите там са текстови, често представляват инфографики. Не може да бъде определена фиксирана регулярност на публикуване.

4. Сайтът на **Министерството на вътрешните работи на Република България (МВР)** – избрани са две секции на официалния сайт на вътрешното министерство: „Актуално“ и „Новини“ на www.mvr.bg

Публикуваното и в двете секции най-често се представя като текст, но има и няколко аудиовизуални елемента, добавени към текстовите публикации. Всяка публикация има заглавна снимка, понякога публикациите съдържат снимки вътре в себе си. Секция „Актуално“ най-общо описва обстановката на граничните контролно-пропускателни пунктове между България и нейните съседни държави, а секция „Новини“ съобщава за акции на МВР и за заплахи, свързани с Ковид-19.

5. Сайтът на **Министерството на външните работи на Република България** – секция „Новини“ на официалния сайт на външното министерство <https://www.mfa.bg/bg/news>. Съдържанието, което се публикува там, няма определена регулярност. Публикациите съдържат текст и илюстративна снимка. Част от публикациите

регистрират протоколно дипломатически срещи, свързани с Ковид-19. Друга част представляват съобщения до гражданите за пътувания и заплаха.

6. Сайтът на **Министерството на туризма на Република България** – секция „Новини“, <http://www.tourism.government.bg/bg/kategorii/novini>. Публикациите там са текстови, понякога към публикацията е прикачена заповед като pdf документ. Публикациите имат илюстративна снимка. Няма посочена регулярност на публикуване.

Сайтът на Световната здравна организация (СЗО)

В изследвания период 17.02.2020 – 17.04.2020 в секция „Новини“ са регистрирани 15 публикации. Най-голяма част от тях информират за кампании на СЗО (7) или съдържат препоръки и насоки (3). По теми като предпазване от вируса, проведени срещи, събрани средства и образователни цели има по една публикация. Основните послания са свързани със събиране на средства (4 публикации), препоръки към държавите и бизнеса (3), индивидуални предпазни мерки (2), грижа за децата (2), солидарност между държавите, физическа активност и повече обучен медицински персонал (по 1).

YouTube каналът на СЗО

Общо за периода са регистрирани 57 публикации, разпределени както следва: февруари – 2, март – 29, април – 26.

Най-много са видеозаписите от брифингите на СЗО (23). Следват видео клипове, посветени на кампании, свързани с Ковид-19, в които СЗО участва (15) и видео клипове с образователна цел и инструкции (13). Публикувани са 6 видеозаписа на сесии с въпроси на публиката и отговори от специалист.

Най-често засягани са темите за индивидуалните предпазни мерки (39), действията на СЗО (30), както и съвети и насоки от експерти (30). Следват препоръки към държавите и бизнеса (12), теми, свързани с

физическа активност (7), солидарност между държавите (4), събиране на средства (4), психическо здраве (3), призови към недискриминация (3), грижа за децата (1) повече обучен медицински персонал (1).

Прави впечатление, че когато се говори за солидарност, тя се изразява в дарения към СЗО, които тя да разпредели за справянето с пандемията. Интересен момент е, че темата за психическото здраве се споменава в късния етап на развитието на пандемията. Преди това тя е по-скоро призив за недискриминация на заразените с вируса и на гражданите на държави с висока заболяемост. Призивите за физическа активност са повече от насоките за справяне с психическото натоварване.

Най-чест говорител във видеоматериалите е д-р Мария Ван Керхов от отдела по нови болести към СЗО с 24 изяви. Тя участва и в първото живо онлайн излъчване за изследвания период, в което аудиторията има възможност да задава въпроси относно Ковид-19 към специалист. По 24 пъти се появяват генералният директор на СЗО д-р Тедрос Гебрейесус и д-р Майкъл Райън, който ръководи екипа, отговорен за международното ограничаване и лечение на Ковид-19. По 2 изяви имат певицата Лейди Гага и Хю Евънс, основател на международната неправителствена организация „Гражданин на света“. Те се включват в две пресконференции, за да разкажат за концерта „One World: Together at home“, които цели събиране на финансови средства. Други организации, които се споменават често, са ООН ФИФА, с която СЗО провежда съвместна кампания за спортуване въщи.

Посланията, които СЗО изважда на преден план, са, че трябва да бъдем солидарни едни с други и да останем въщи, да практикуваме социална дистанция и да спазваме лични предпазни мерки. Посланието към държавите са от всички мерки да наблегнат най-силно на прекратяването на разпространението на Ковид-19 чрез изолиране на заразените, проследяване на контактните им лица и карантиниране с цел

прекъсване на веригата на разпространение, на осигуряване на безопасна среда за работа на медицинските лица.

Министерство на здравеопазването на Република България (МЗ)

Общият брой регистрирани публикации от секция „Новини“ на сайта на МЗ е 158. Те се разпределят по месеци както следва: февруари – 16, март – 89, април – 53.

Най-много публикации съдържат информация за общия брой заразени в заглавието си (38), следвани от заповеди на здравния министър (31), информация за броя излекувани в заглавието (19), информация за брой нови заразени в заглавието (16), планове за действие и процедури (14), новини за отрицателни проби (12), информация за брой починали в заглавието (10), информация за спецификите на вируса и разпространението му (4), призови и молби (4), услуги за гражданите, свързани с Ковид-19 (3), информация за събития, свързани с вируса (3), указания и препоръки (2).

Както се вижда, преобладават новините, свързани с разпространението на вируса у нас, които съобщават броя заразени, излекувани и починали. В тези новини се дава информация за възрастта и пола на заразените, на излекуваните, на починалите. Когато починалите имат съпътстващи заболявания, това е посочено. Посочени са също и заболяванията. Следи се стриктно и броя на заразените медицински лица. Дава се също и информация за броя на заразените, които са подложени на домашно лечение и на тези, които са в интензивни отделения.

При първите случаи на заразени в страната, в заглавията на новините се съобщава броят на заразените. При първите смъртни случаи, те се съобщават като отделна новина. Същото важи и за първите случаи на излекувани и изписани от лечебните заведения. В по-напредналата

фаза на развитие на вируса у нас обаче преобладават новините със заглавия, които показват положителното развитие на вируса – акцентът е върху броя излекувани пациенти, въпреки че в текста се посочва както броят на излекуваните, така и броят на починалите и заразените. В общата картина обаче броят на новините с общ брой заразени в заглавието е най-голям – 38, за сметка на 19 новини със заглавия на брой излекувани и 10 новини със заглавия за смъртни случаи. Почти винаги в тези новини се посочва, че данните са предоставени от Националния оперативен щаб.

Председателят на Националния оперативен щаб генерал-майор проф. д-р Венцислав Мутафчийски е най-често споменаваното лице в публикациите в секция „Новини“ в сайта на здравното министерство – 35 пъти. Здравният министър Кирил Ананиев се появява в новините 10 пъти, а още 31 публикации са посветени на неговите заповеди. Значително по-рядко срещаме имената на директора на Националния център по заразни и паразитни болести проф. Тодор Кантарджиев и главния държавен здравен инспектор доц. Ангел Кунчев – по 4 пъти.

Най-често тема на публикациите в секция „Новини“ на МЗ е разпространението на вируса у нас (99 пъти), следвана от противоепидемичните мерки (26). Много по-рядко се срещат плановете за действие (13), карантината (11), улеснения за гражданите (7), предпазни материали за медицинските лица и благотворителност (по 4).

Публикациите на сайта на здравното министерство и заповедите на здравния министър Кирил Ананиев оставят впечатлението, че стремежът е да се противодейства на разпространението на вируса чрез карантиниране на пристигащите в страната чужди и български граждани. За проследяването на контактните лица на заразените в страната, което е една от главните препоръки на СЗО срещу

разпространение на вируса, се говори много по-малко, отколкото за поставяне под карантина на пристигащите в страната от чужбина.

В сайта на здравното министерство много по-рядко се призовава за благотворителност, отколкото при СЗО. Подобно на СЗО обаче, здравното министерство отваря дарителска сметка, на която гражданите могат да даряват средства. Започната е също и дарителска кампания с SMS съобщения.

В секция „Новини“ на сайта на здравното министерство главното послание не е за лична отговорност на гражданите към разпространяването на вируса и за спазване на лични предпазни мерки. Главното там е съобщаване на броя заразени и съобщаване на все по-нови и нови държавни мерки за прекъсване на веригата на разпространението. Посланието за лична отговорност е заместено от посланието за сериозността и силата на държавата във времето на пандемия. Гражданите се призовават по-често да даряват средства, отколкото да бъдат отговорни към себе си и съгражданите си. Видимо е съмнението от страна на министерството в съвестта и отговорността на гражданите – то личи както от съобщаването на броя заразени и цитирането на думите на генерал средно по три пъти дневно, така и от издаването на 31 заповеди на здравния министър, които поставят различни мерки за регулиране на тези граждани.

От публикациите виждаме, че вместо на гражданската отговорност, МЗ разчита повече на страха на гражданите като мотивация за спазване на протипоепидемичните мерки. На съвестта на гражданите се разчита, когато става дума за дарения, които трябва да постъпят от тяхна страна. Призовава се за благотворителност, за кръводаряване, но това не са водещи послания. Призовава се за бъде осигурена безопасността на медицинските лица – странен призив, имайки предвид, че идва от страна за министерството на здравеопазването – ведомството, чието задължение е да се погрижи за тази безопасност.

Национален център по заразни и паразитни болести към Министерството на здравеопазването на Република България

В изследвания период в секция „Актуално“ в сайта на Националния център по заразни и паразитни болести към Министерството на здравеопазването са регистрирани общо 18 публикации: 3 през февруари, 12 през март и 3 през април.

Най-много са публикациите със специализирана информация (8), следвани от обща информация за Ковид-19 и информация за предпазни мерки на работното място (по 5). Три публикации съдържат информация за лични предпазни мерки, а две – информация за образователни източници.

В тематичен план силно преобладава темата за предпазните мерки (17). Включени са както лични предпазни мерки, така и предпазни мерки на работното място (в по-голям брой публикации). Четири публикации съдържат указания за дезинфекция. Темата за дезинфекцията е разработена под формата на различни наръчници и подробни насоки и инструкции за дезинфекция – както на работните места, така и на дома, на магазините, пазарите, автобусите и т.н. Три публикации са свързани с разпространението на вируса, по две с предпазните маски и тестването и по една с произхода на вируса, симптомите и лечението.

Прави впечатление, че в секция „Актуално“ на сайта на НЦЗПБ има както публикации, които са предназначени за обществеността (насоки каква маска да носим и какви мерки да спазваме), така и специализирана информация за медицинските специалисти (насоки за домашно лечение на заразени с Ковид-19, обучителни ресурси и др.).

Отличително е също, че тук се публикува информация на английски език – обучителни ресурси и една инфографика за носенето на маска в общността. Откриваме също данни на италианските власти, една публикация за развитието на вируса в Италия, прессъобщение на

министерството на здравеопазването на Испания по отношение на бърз тест за вируса.

Информацията в секция „Актуално“ на НЗЦПБ е поднесена в различни форми: инфографика за използването на маски; обобщаващо видео с начините за предпазване; публикация със снимка, съобщаваща за новия вирус, превенцията, начините на предаване и симптомите, а също и обобщаваща информационна брошура. Преобладаващи обаче са директно качените текстови документи, които са свободни за сваляне, както и текстовите публикации на сайта на центъра.

Главното послание към гражданите, което можем да открием в секция „Актуално“ на сайта на НЗЦПБ, е да спазваме личните противоепидемични мерки. Към бизнеса посланието е помещенията да се дезинфекцират често и качествено. Посланието към цялата общественост е хирургическите маски да се използват от медицинските работници, които имат най-голяма нужда от тях.

Няма определени лица, които стоят зад публикациите в секция „Актуално“ на сайта на НЗЦПБ. Публикациите са подробни и съобщават специализирана информация на предимно достъпен език.

Министерство на вътрешните работи на Република България

Макар секциите „Актуално“ и „Новини“ да са на сайта на МВР, те се различават силно една от друга. В секция „Актуално“ се публикува информация за обстановката на граничните контролно-пропускателни пунктове на България, а в секция „Новини“ – всякакви останали новини.

Резултати от секция „Актуално“

В секция „Актуално“ за периода на изследването са регистрирани 19 новини, като три от тях са от м. март, а 16 от м. април. С изключение на една, всички публикации са посветени на обстановката на границите ни – наложени ли са забрани от България или от съседни държави, за кого се отнасят и пр. Силно е присъствието на темата за придвижването на тежкотоварните превозни средства и на международните шофьори.

Редовно се съобщава за забраната за влизането на територията на България на лица от различни държави. По-скоро като изключение се появяват и други теми: телефонни измами, кражби и измами с храни и лекарства (по един път).

Резултати от секция „Новини“

В секция „Новини“ за периода на изследването са регистрирани 18 новини, като две от тях са от февруари, 12 от март и 4 от април.

Най-много са новините за нарушения на противоепидемичните мерки (6), следвани от информация за обучения и акции на МВР (4), информация за промени, наложени от Ковид-19 (4), предупреждения за нередности (3) и информация за поставени цели на МВР (1).

В публикациите, свързани с вируса, двете главни теми са временните контролно-пропускателни пунктове на входовете и изходите на областните градове и опасността от измами, свързани с Ковид-19 (по пет публикации). Често се споменава за възможността от телефонни измами, чиито сюжети се въртят около близки, заразени с вируса. Започната е също и национална информационна кампания, която да предупреди гражданите.

Правят впечатление обзорните материали с обобщени данни за извършените от органите на МВР проверки относно спазването на противоепидемичните мерки, които са по-скоро пиар публикации, отколкото с действителна информационна стойност. Съобщава се още и за задържани за престъпления, които по някакъв начин са свързани с Ковид-19 като нарушения на карантината (3 публикации), както и за противоепидемичните мерки по летищата (2).

Публикациите са текстови и имат заглавна снимка, която по-често е илюстративна. В няколко публикации има кратки видеоматериали, които показват как органите на реда следят за спазването на противоепидемичните мерки и раздават защитни маски.

Най-яркото послание, което можем да откروим от публикациите в двете секции на сайта на МВР, е да бъдем внимателни за телефонни измами, измами с онлайн продажба на медицински предпазни средства, фишинг и други онлайн измами. Друго послание е да спазваме карантина, тъй като неспазването на карантина води до действително подвеждане под отговорност.

Министерство на външните работи на Република България

В секция „Новини“ на сайта на МВнР са регистрирани 19 публикации в изследвания период: една от февруари, десет от март и осем от април. Най-често информацията е свързана със срещи на ръководството на министерството, има административен характер или е информация за пътуващите (по 6 публикации от всеки вид). Три публикации представляват препоръки, а една е информация за международна помощ.

Най-честата тема в изследваните публикации е темата за международната помощ и взаимодействие в условията на пандемията от Ковид-19 (9 публикации). Повечето от съобщенията се отнасят до заседания на Съвета по външни работи, в които е участвала външният министър Екатерина Захариева, като информацията е по-скоро за провеждането на самата среща, отколкото за конкретни решения. Друга част от публикациите са информация за гражданите на европейските държави относно това как ще могат да се приберат в родината си от други държави (4 публикации). Съобщава се за отваряне на зелени коридори за преминаване на граници, за организиране на полети от Испания и Обединените арабски емирства, за признаване на изтекли документи за самоличност. Следва темата за различните забрани за пътуване (3 публикации), забраните за влизане на чужденци в страната ни и правата на човека (с по 2 публикации).

Именно двете публикации по темата за правата на човека правят най-силно впечатление. На 3 април 2020 година в публикация в секция

„Новини“ на сайта на външното министерство се съобщава, че България се присъединява към декларация за ограничаване на извънредните мерки до строго необходимото, за техния пропорционален и временен характер и подлагането им на редовен контрол. На следващия ден – 4 април, в същата секция „Новини“ на сайта на външното министерство е публикувана информацията, че България официално е уведомила Съвета на Европа относно обявеното на 13 март извънредно положение, приетия на 23 март Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, както и за влезлите в сила на 14 март изменения в Закона за здравето. Страната ни е заявила, че временното ограничение на част от правата на гражданите и лицата, пребиваващи на територията на Република България, ще трае единствено до приключване на периода на извънредно положение. Заявена е също готовност при необходимост от дерогация на част от разпоредбите на Конвенцията на Съвета на Европа за защита на правата на човека и основните свободи да бъде уведомен Генералният секретариат на Съвета на Европа.

Темата за правата на гражданите е широко обсъждана в медиите. В публикациите на официалните си сайтове институциите обаче я избягват старателно. Това важи както за българските министерства, така и за Световната здравна организация, която може да ни призовава да не дискриминираме определени групи от хора или заразените с вируса, но не призовава държавите да не ограничават правата ни в налагането на противоепидемични мерки. Сред изследваните публикации на международно и национално ниво за първи и единствен път в споменатата по-горе публикация писмено се признава за „временното ограничение на част от правата на гражданите и лицата, пребиваващи на територията на Република България“.

Публикациите в секция „Новини“ на сайта на МВНР са текстови. Съдържат заглавна снимка, която често е чисто илюстративна. Тонът е

равен, текстовете не се отличават с емоционалност или силни послания, които да се повтарят. Единственото послание, които можем да открием, е да не пътуваме извън страната. Най-честите действащи лица в публикациите са министърът на външните работи Екатерина Захариева (5 пъти) и заместник-министърът Милен Люцканов (1).

Министерство на туризма на Република България

В изследвания период в подсекция „Новини“ в сайта на министерството на туризма са регистрирани общо 11 публикации: една от февруари, осем от март и две от април. Пет новини информират за работата или изказвания на министъра на туризма Николина Ангелкова. Тя е и най-често споменаваното лице в публикациите на сайта, като в част от публикациите новината се съобщава чрез неин цитат в заглавието. Три публикации са информации за заповеди, други три съдържат административна информация, информация за пътуващите и препоръки (по една от всеки вид).

Най-честите теми са свързани с прибирането на българите от чужбина у нас, преустановяването на организирани туристически пътувания и помощта от страна на държавата към туроператорите, за да избегнат фалит (по три публикации във всяка категория). За помощта към туроператорите се говори, когато се съобщава за срещи на министъра на туризма Николина Ангелкова с тях, както и със застрахователите.

Публикациите с подсекция „Новини“ са текстови. Имат и заглавна снимка.

Посланията, които можем да открием, са да не пътуваме, а също и че държавата ще подпомогне туристически бранш. Как точно ще се случи това не се съобщава, но изобилстват публикации, свързани със срещи.

Авторите на изследването са студентите от профил „Радио“, IV курс, ФЖМК, СУ: Доротея Цветанова, Илияна Маринкова, Деница Дянкова, Тереза Кънчева, Емилия Кирчева, Кристина Йорданова, Виктор Николов, Люба Гъркова, Борислав Вълков, Мария Станчева, Елмира Джома.

Author are students in 'Radio' profile, Faculty of Journalism: Dorotea Tsvetanova, Iliyana Marinkova, Denitsa Dyankova, Tereza Kancheva, Emiliya Kircheva, Kristina Yordanova, Viktor Nikolov, Lyuba Garkova, Borislav Valov, Maria Stancheva, Elmira Dzhoma.